

**SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA**  
**Gf.III.30.573/2015/6. szám**

A Szegedi Ítéltábla a másodfokú eljárásban a dr. Varga István ügyvéd által képviselt **felperes neve**, felperes címeszám alatti székhelyű felperesnek – a dr. Ürmös Ferenc ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve, I. rendű alperes címe** szám alatti lakos I. rendű, valamint a dr. Pingiczer László ügyvéd által képviselt **II.rendű alperes neve** II.rendű alperes címeszám alatti lakos II. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2015. november 3. napján kelt 11.G.40.230/2013/72. számú ítéletével szemben a felperes által 73., 76. sorszárok alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

**Í T É L E T E T :**

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg I. és II. rendű alperesnek személyenként 500.000-500.000,- (Ötszázezer-Ötszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

**I N D O K O L Á S :**

**önkormányzat neve** a tulajdonában álló mintegy 10 hektáros telekingatlanra 2007. évben lakópark létesítését határozta el. A lakóépületek geotermikus energiával való ellátásához szükséges termelő és visszasajtoló hévízkutak létesítéséhez engedélyezési tervet készített, melyre a szakhatóság vízjogi létesítési engedélyt adott. A határozat szerint az ingatlanra két termálkút létesíthető, egy termelő és egy ún. nyelető. A termelőkút helye **ingatlan 1. helyrajzi száma**. helyrajzi számú ingatlanon, míg a visszasajtoló kút a **ingatlan 2. helyrajzi száma** helyrajzi számú ingatlanon működött volna a tervek szerint.

A beruházó képviseletében eljáró **A...** Kft. 2007. június 15-én vállalkozási szerződést kötött a **B...** Zrt-vel az engedélyezett terv szerinti 1600 méter mély hévízkút elkészítésére. A kivitelező cég 400 méteres mélység elérése után 2007. szeptember 27-én elszámolási vita miatt levonult a helyszínről és a kivitelezés folytatását megtagadta.

Az **A...** Kft. 2007. október 26-án megállapodást kötött a felperessel, mely alapján felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a vállalkozási szerződés szerinti esedékes vállalkozói díjhátralékokat közvetlenül megfizeti a **B...Zrt.** felé, majd pedig a mű tulajdonjogát az **A...** Kft. átruházta a felperesre. A szerződés 4. pontja rögzítette, hogy a **B...** Zrt-vel megkötött vállalkozási szerződés teljesítése azért nem történt meg, mert a hévízkút megvalósítására kiadott engedélyt a Bányakapitányság a helyi hévízkút sérülésére és üzemeltetésre alkalmatlan állapota miatt megszüntette. Az **A...** Kft. felperes felé kiállított két 18 millió forint, valamint egy 4,8 millió forint követelést tartalmazó számláját a felperes szerződésszerűen teljesítette.

Mindezeket követően a felperes 2008. február 12-én megbízta a II. rendű alperest a **B...Zrt.** által a fűrólyukba épített béléscső állapotának illetve további fűrási lehetőségének ellenőrzésével. A II. rendű alperes a mérések kiértékelése során azt állapította meg, hogy a kivitelező a vízjogi létesítési engedélyben szereplő 800 méter helyett a 244/235 mm-es acélcsővet csak kisebb mélységig építette be, majd a fűrást ezen a szinten abbahagyta. A kivitelező a lehetséges változatokból a legkisebb falvastagságú csövet építette be a kútba, a béléscső cementpalástjának minősége pedig változó, átlagos, de közepesnél nem rosszabb. A béléscsővezetés megfelelő a továbbfűráshoz, de a kút tervezett és valószínűsített végleges mélységéhez képest túl magasan lett elhelyezve a technikai béléscsőszakat.

Ilyen előzmények után a felperes, mint megrendelő és az I. rendű alperes, mint vállalkozó 2008. január 7. napján kötött vállalkozási szerződést a KTFV:26626-7/2007. számú vízjogi létesítési engedély alapján elkészítendő 2 darab 1900 méter mély termálkút fűrására és kútfejlel lezárt állapotban történő átadására 238.000.000,- Ft + Áfa vállalkozói díj ellenében. A szerződést a felek közös megegyezéssel 2008. január 10. napján módosították, a vállalkozói díjra 42.500,- Ft/fm + Áfa egységárat határoztak meg, továbbá a pénzügyi elszámolás, a fizetési feltételek, illetőleg teljesítési határidő is módosításra került. A felperes az I. rendű alperesnek 2008. január 18. napjától szeptember 16-ig terjedő időszakban öt banki átutalással 35.000.000,- Ft vállalkozói díj előleget fizetett meg.

A felperes 2008. április 14-én megbízási szerződést kötött a II. rendű alperessel a két termálvíz kút kivitelezési munkáinak műszaki ellenőri feladatai ellátására. A felperes 2008. április 15. és június 10-e közötti időszakban banki átutalásokkal II. rendű alperesnek összesen 1.040.160,- Ft megbízási díjat fizetett meg.

Az I. rendű alperes a felperessel kötött vállalkozási szerződés alapján 2008. áprilisában folytatta a kút kivitelezési munkáit. Ennek során kitörésgátló készüléket nem alkalmazott, hanem a helyszínen az esetleges kitörés kezeléséhez szükséges anyagokat, segédberendezéseket tárolt. A kút fűrása során, 2008. június 26. napján 20 óra 10 perckor gázkitörés következett be, melyet a Budapesti Bányakapitányság felé 2008. június 27. napján 13 óra 50 perckor jelentettek. Az illetékes Budapesti Bányakapitányság BBK/2988/40/2008. számú határozatában megállapította, hogy a súlyos üzemzavar közvetlen oka a váratlan, előjel nélkül bekövetkező homok-gáz-vízelegy kitörés. A határozat 2. pontja rögzíti, hogy a súlyos bányászati üzemzavarral okozati összefüggésben álló szakmai szabályszegés nem állapítható meg.

A II. rendű alperes 2008. július 24. napján üzemzavar elhárítási tervet készített, melyet megküldött a Bányakapitányság részére. A terv megvalósítása során azonban a legrosszabb változat realizálódott, a kút le kellett zárni. A kút felszámolását a II. rendű alperes 2008. szeptember 9. napján kelt levelével jelentette be az illetékes szakhatóságnak.

A felperes megrendelőként 2008. szeptember 16-án újabb vállalkozási szerződést kötött I. rendű alperessel, az eredeti helyszíntől mintegy 200 méterre egy újabb termálvíz visszasajtoló kút kivitelezésére, illetve a kút üzemeltetéséhez szükséges jogerős vízjogi engedély beszerzésére. E szerződéshez kapcsolódóan 5.000.000,- Ft előleg készpénzt adtak át az I. rendű alperes részére, aki azonban azt a korábbi szerződéshez kapcsolódó számláinak teljesítéseként, illetve költségei fedezeteként számolta el. A felek között kialakult elszámolási vitára tekintettel az újabb kútfűrási munkák elkezdésére már nem került sor.

A felperes 2010. június 18. napján felszólító levelet intézett az I. és II. rendű alperesekhez, melyben 98.000.000,- Ft kártérítés megfizetésére hívta fel őket. Az I. rendű alpereshez intézett levélben a postai küldeményen tévesen **személy neve**-ként tüntették fel I. rendű alperest.

A felperes kérelmére 2011. augusztus 17-én fizetési meghagyás kibocsátásra is sor került, ebben az alperesekkel szemben 69.866.800,- Ft összegű kártérítési igényi érvényesített a felperes a szadai termálkút sikertelen kivitelezése miatt. Az I. rendű alperes részére megküldött fizetési meghagyás „címezett ismeretlen” jelzéssel érkezett vissza a közjegyzőhöz, mert az I. rendű alperes neve a

fizetési meghagyás iránti kérelmen ismét helytelenül **személy neve**-ként került rögzítésre. A II. rendű alperesnek hatályosan kézbesített fizetési meghagyással szemben a II. rendű alperes terjesztett elő ellentmondást, az így perré alakult eljárásban azonban a Veszprémi Városi Bíróság 12.P.22.003/2011/6. számú végzésével a pert a Pp. 318. § (1) bekezdése alapján megszüntette. A peres eljárásban a felperes bejelentette, hogy az I. rendű alperes keresztnéve helyesen Antal, a címe pedig megegyezik a megjelölt címmel. A permegszüntető végzést az I. rendű alperes kézbesítési meghatalmazottjának 2012. március 8. napján postai úton kézbesítették.

A felperes I. rendű alperessel szemben külön fizetési meghagyásos eljárást is kezdeményezett, melynek kibocsátására 2011. november 21. napján került sor. Ebben felperes 1.000.000,- Ft összegű kártérítési igényt kívánt I. rendű alperessel szemben érvényesíteni. Az I. rendű alperes a fizetési meghagyást 2011. november 28. napján átvette, ezzel szemben ellentmondással élt. A perré alakult eljárásban a Szegedi Törvényszék 11.G.40.008/2012/2. számú végzésével a pert a Pp. 318. § (1) bekezdésére történt hivatkozással megszüntette.

Az előzményeket követően 2013. július 24. napján terjesztette elő a felperes keresetét, melyben 74.866.800,- Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni egyetemlegesen I. és II. rendű alpereseket. Keresete jogalapjaként elsődlegesen az 1959. évi Ptk. 318. § (1) bekezdésére, valamint 345. §-ára, továbbá a Ptk. 339. § (1) bekezdésére hivatkozott. Az I. rendű alperes kártérítést megalapozó, szerződésszegő, jogellenes magatartásaként azt jelölte meg, hogy a tervtől eltérően nem alkalmazott kitörésgátlót, a béléscső közötti gyűrűsteret nem zárta el a tervben előírtak szerinti tömszelencével, a palástcementezés ellenőrzését pedig nem szakszerűen végezte el. A felperes álláspontja szerint a II. rendű alperes mulasztása abban áll, hogy műszaki ellenőri megbízása ellenére nem akadályozta meg az I. rendű alperes előírásokkal ellentétes munkavégzését. A II. rendű alperesnek fel kellett volna ismernie az I. rendű alperes jogellenes mulasztásait, és intézkedéseket kellett volna foganatosítania. A felperes álláspontja szerint a kártérítési igény elévülésének kezdő időpontja 2008.szeptember 9. napja, amikor a II. rendű alperes bejelentette a szakhatóságnak a kút lezárását. Kifejtette továbbá, hogy a 2010. június 18. napján kelt felszólító levél az elévülést az I. rendű alperes vonatkozásában megszakította, és erre a 2011. augusztus 11. napján kibocsátott fizetési meghagyás is alkalmas volt.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatták, hogy tevékenységükkel okozati összefüggésben állna a kútlezárás, illetve a felperesi kár. Utaltak arra is, hogy az I. rendű alperes fokozott veszéllyel járó tevékenységet végzett, ezért arra a Ptk. 345. § (1) bekezdése szerint a veszélyes üzemi kárfelelősség szabályai alkalmazandók. Etekintetben azonban a 3 éves elévülési idő érvényesül, mely az I. rendű alperes esetében már eltelt a jelen pert indító keresetlevél átvételéig. A korábbi fizetési meghagyásos eljárások az I. rendű alperesi álláspont szerint nem voltak alkalmasak az elévülés megszakítására. Érdemben I. rendű alperes a Bányakapitányság határozatára hivatkozott, hangsúlyozva, hogy egyetlen szakmai mulasztásával sem állt okozati összefüggésben a kár, mivel a kitörésgátló alkalmazása esetén is bekövetkezett volna a gázkitörés a véletlenszerű gázlencsemegfűrés miatt.

A II. rendű alperes a kereseti kérelem jogalapját érdemben vitatva hangsúlyozta, hogy a megbízásának a szakmai elvárások szerint eleget tett. Utalt a Bányakapitányság határozatára, mely a kitöréssel kapcsolatban esetében szakmai szabálysértést egyáltalán nem állapított meg. Kifejtette továbbá, hogy a kitörésgátló rendszerszerűen nem volt használható, annak felszerelése a szakmai szabályok szerint nem volt lehetséges a korábbi kivitelező által visszahagyott kútszerkezet kialakításból adódóan. E szakmai hibákat a felperes és I. rendű alperes szerződéskötése előtt éppen ő tárta fel. Megjegyezte, hogy termálvíz kút fűrése esetén a vonatkozó szakmai és engedélyezési gyakorlat szerint gázkitörésre nem kell számítani, kitörésveszély esetén pedig már nem a termálvíz kút fűrési technológiát, hanem az olajipari technológiát kell alkalmazni, erre azonban a perbeli esetben semmilyen körülmény sem utalt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az I. rendű alperes által előterjesztett

elévülési kifogást 1.000.000,- Ft követelési összeget meghaladóan megalapozottnak találta. Álláspontja szerint az elévülési idő 2008. június 26. napjától – a gázkitörés bekövetkezésének időpontjától – számítandó, mert ez a felperesi kár bekövetkeztének az időpontja, és egyúttal az elévülési idő kezdete. Az elévülési idő megszakadásának vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a 2010. június 18. napján kelt felperesi felszólító levelet az I. rendű alperes téves név megjelölése, valamint a csak feladást igazoló postakönyv miatt nem lehet közöltnek tekinteni. A 2011. augusztus 11. napján kibocsátott fizetési meghagyást sem vette át az I. rendű alperes, vélhetőleg ugyancsak a névelírás miatt, így azt „címzett ismeretlen” jelzéssel küldte vissza a posta a közjegyzőhöz. A II. rendű alperes ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a per megszüntetésre került, ezt a végzést kézbesítették I. rendű alperesnek 2012. március 8-án, azonban ez nem minősül elévülést megszakító körülménynek. Az elsőfokú bíróság azonban ilyenek tekintette a 2011. november 21. napján kibocsátott fizetési meghagyás I. rendű alperes felé történő kézbesítését, de ez csak 1.000.000,- Ft és járulékai erejéig szakította meg az elévülést, míg a fennmaradó követelés tekintetében a felperes követelése elévült, hiszen a perindításra csak 2013. július 24. napján, a 2008. június 26. napjától számított 5 éves határidőn túl került sor.

A perbeli jogvita érdemi elbírálása során szakértő bevonásával vizsgálta, hogy I. és II. rendű alperesek részéről történt-e szerződésszegés és ha igen, az okozati összefüggésben áll-e a gázkitöréssel, illetve a felperes kárával. A szakértői bizonyítás alapján megállapíthatónak találta, hogy I. rendű alperes a szerződést megszegte, amikor nem alkalmazott a fűrészhez kitörésgátló készüléket, illetve a béléscsővek közötti gyűrűs teret nem zárta le tömszelencével és nem megfelelő módon végezte el a palástcementekezést sem. Ezen alperesi mulasztások és a gázlencse megfűrése között azonban nem állapítható meg okozati összefüggés, márpedig a gázlencse megfűrésének közvetlen következménye volt az erős gázkitörés, és ez okozta a kút károsodását. Ezt a kárt a kitörésgátló alkalmazása sem gátolta volna meg. Ugyanez vonatkozik a saruzárás illetve a palást cementezés megfelelő minőségű elkészítésére is, ez esetben sem lett volna elkerülhető a kitörés, illetve a homok csőrákatba történő bejutása, mely végső soron a fűrészár beszorulásához vezetett. Az ilyen okból bekövetkezett használhatatlanná válás és az alperes egyes szerződésszegő magatartásai között okozati összefüggés nincs. Az okozati összefüggés hiányában az alperesek kártérítési felelőssége nem állapítható meg, a bíróság a kártérítési igényt jogalap hiánya miatt utasította el.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést kérve annak megváltoztatását és a kereseti kérelmének helytadást. Fellebbezésében vitatta az I. rendű alperessel szembeni kárigényének elévülésével kapcsolatos elsőfokú ítéleti megállapítást. Hangsúlyozta, a felek közötti jogviszony szerződésen alapult, így a szerződésszegés szabályainak figyelembe vételével kell a kártérítési felelősséget vizsgálni. Megjegyezte, bár a gázkitörés időpontja 2008. június 26. napja volt, őt valójában akkor érte kár, amikor már nyilvánvalóvá vált, hogy a kivitelezés nem folytatható és a teljesítés lehetetlenült. Ez az időpont 2008. szeptember 9. napja, mikor a II. rendű alperes a hatósághoz írásban tájékoztatást adott arra vonatkozóan, hogy a kút fel kell számolni. Megjegyezte továbbá, hogy a követelést tartalmazó fizetési meghagyás I. rendű alperes részére történő kézbesítése a bírói gyakorlat szerint megszakította az elévülést. Az első fizetési meghagyás kibocsátását követő perré alakulás nyomán az I. rendű alperes tudomást szerzett az ellene indult perről, illetőleg annak megszűnéséről, így az elévülést a 2011-2012. évben kelt felszólítások és a két fizetési meghagyásos eljárás már biztosan megszakították. Ez pedig még a veszélyes üzemi felelősség szabályai alkalmazása esetén figyelembe veendő három éves elévülési időhöz képest is határidőn belüli igényérvényesítést eredményezett.

Érdemben a Ptk. 407.§-ában rögzítettek szerinti szerelési szerződésre vonatkozó szabályok alkalmazását kérte, az ehhez kapcsolódó háttérszabályokkal együtt. Fellebbezési álláspontja szerint a szakértői bizonyítás helyes értelmezése arra vezet, hogy az I. rendű alperes szerződésszegő

magatartása összefüggésbe hozható a gázkitörés következményeivel. Az I. rendű alperes szerződésszerű, gondos eljárása esetén lett volna esély a kitörés megfékezésére. Az I. rendű alperes felelősség alóli kimentéséhez nem elegendő az a szakértői megállapítás, hogy ha az I. rendű alperes mindent megfelelően végez és bekövetkezik a gázkitörés, akkor is előállhatott volna olyan eset, hogy a kút végül használhatatlanná válik. Az I. rendű alperes magatartása bár nem a kitörés közvetlen okozója volt, de az már felróható neki, hogy olyan helyzetet teremtett, amely miatt nem volt lehetősége a bekövetkezett gázkitörés sikeres megfékezésére és a kút megmentésére. Ezzel kapcsolatban utalt a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint is fennálló, általános szabályok szerinti kárfelelősségre. A gázkitörés ellen megfelelő védekezés lett volna a kitörésgátló alkalmazása és a gondos, precíz munkavégzés. A kitörésgátló használatának elmaradása a vállalkozó kockázati körében értékelendő, ennek anyagi következményeit neki kell viselnie. A II. rendű alperes felelőssége abban áll, hogy nem akadályozta meg szakszerű ellenőrző közreműködéssel az I. rendű alperes tevékenysége során felmerült szabálytalanságokat és az előállt veszélyhelyzetet.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmet terjesztettek elő, melyekben az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokok alapján történő helybenhagyását kérték. Az I. rendű alperes továbbra is részben elévülésre hivatkozott, másrészt kiemelte az igazságügyi szakértő megállapításait, melyek rámutattak arra, hogy a gázkitörés és az I. rendű alperes tevékenysége között nem állt fenn okozati összefüggés. Ez a kártérítési felelősség hiányára vezet. A perbeli esemény a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül eső körülményből adódott, az I. rendű alperes vonatkozásában elháríthatatlan okként merült fel.

A II. rendű alperes vitatta a szerződésszegés megvalósulását, külön kitért arra, hogy álláspontja szerint a kitörésgátló felszerelése műszakilag nem is lett volna megvalósítható, mivel felperes az I. rendű alperes előtti kivitelezővel már megegyezett etekintetben az engedélyezési tervtől eltérő munkavégzésben. Megjegyezte továbbá, hogy a tömszelence elhelyezése a végleges kútszerkezet kialakításához kapcsolódó művelet, a perbeli esetben azonban a kútmélyítés még folyamatban volt, ezt a tömszelence elhelyezése nem tette volna folytathatóvá. Összegzésként hangsúlyozta, a felperest ért kár, azaz a kút használhatatlanná válása, valamint I. és II. rendű alperes tevékenysége között nincs okozati összefüggés, az alperesek kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

A fellebbezés nem alapos.

A felperes – mindkét alperessel szemben – szerződésszegésre, a szerződés teljesítésének meghíúsulására alapította a követelését. Az ezzel összefüggésben érvényesített vagyoni hátrányát („kárát”) egyrészt a korábbi beruházó A... Kft. részére a projekt átvételkor kifizetett 40.000.000,- Ft-ban, másrészt az I. rendű alperesnek kifizetett vállalkozói díjelőleg 40.000.000,- Ft, valamint a II. rendű alperes műszaki ellenőr részére kifizetett további 1.040.160,- Ft díj összegében jelölte meg. A felperes fellebbezésében helyesen érvelt azzal, hogy a felek között vállalkozási, az 1959-es Ptk. 402., Ptk. 407. §-ok szerinti építési-szerelési típusú szerződés jött létre, ennek megszegése esetén a kontraktuális – szerződésszegéssel okozott – kártérítés szabályai az irányadók (Ptk. 318. §).

A vállalkozási szerződés eredménykötelem, a szerződésszegés objektív ténye bekövetkezik, ha az eredmény nem realizálódik, a szerződés teljesítése meghíúsul. A perbeli esetben a teljesítés meghíúsulása időpontjának az tekinthető, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy a termálkút megvalósítására nincs műszaki lehetőség, a II. rendű alperes a kút lezárásáról adott tájékoztatást a szakhatóságnak. Ez az időpont 2008. szeptember 9-e, a felperest a szerződés teljesítésének lehetetlenné válása miatt ettől az időponttól érte vagyoni hátrány, ez az elévülés kezdő időpontja. A jelen per megindítására 2013. július 24. napján került sor, az öt éves elévülési időn belül. Megjegyzi a bíróság, hogy a bírói gyakorlat a követelést tartalmazó keresetlevél (fizetési meghagyás) kézbesítését a perré alakulás nyomán – a per érdemi határozattal történő eldöntése hiányában is –

elévülést megszakító körülménynek tekinti (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH 2007/408.szám alatt közzétett eseti döntés). Ilyen esetben nem a bírósági eljárás megindítása miatt szakad meg ugyanis az elévülési idő, hanem a Ptk. 327. § (1) bekezdés első fordulata szerint a jogosult bár hatóság útján, de hatályosan írásbeli fizetési felszólítást közöl a kötelezettel.

Az elévülési kifogás ezért alaptalan volt, mindkét alperes tekintetében a kereseti kérelmet érdemben kellett elbírálni.

E körben lényeges, hogy nem a gázkitörés miatti személyi vagy dologi károk megtérítésére irányult a kereset, hanem a felperes a már kifizetett vételárat, illetve a vállalkozói díjelőlegek visszafizetését követelte.

Az A... Kft. részére korábban kifizetett vételárösszegek tekintetében a teljesítés lehetetlenné válásának általános szabályait tartalmazó Ptk. 312. § (2) bekezdése az irányadó. Eszerint, ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a kötelezett felelős, a jogosult a teljesítés elmaradása miatt kártérítést követelhet. A kárigény megalapozottsága szempontjából jelentősége annak van, hogy a teljesítés mely okból vált lehetetlenné, és azért a kötelezett felelősséggel tartozik-e.

Az alperes részére fizetett vállalkozói díj visszaköveteléséhez kapcsolódó igény esetén viszont – ha a vállalkozási szerződés teljesítése olyan okból válik lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős – a felek közötti elszámolást nem a szerződés általános szabályai (Ptk. 312. § (1) bekezdés), hanem a vállalkozási szerződés objektív meghiúsulására vonatkozó speciális szabályok szerint kell megejteni (BDT 2006/1415. szám alatt közzétett eseti döntés). A vállalkozói díj tekintetében érvényesülő speciális rendelkezés a Ptk. 399. §, mely szerint ha a teljesítés olyan okból válik lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős és

a) a lehetetlenné válás mindkét fél érdekkörében vagy érdekkörén kívül merült fel, a vállalkozót az elvégzett munka és költségei fejében a díj arányos része illeti meg;

b) a lehetetlenné válás oka a vállalkozó érdekkörében merül fel, díjazásra nem tarthat igényt.

A felperes kereseti követelése szempontjából ez azt jelenti, hogy a felperesnek kellett bizonyítania a szerződésszegés és a kár közötti okozati összefüggést, vagyis azt, hogy a teljesítés az I. rendű alperes érdekkörében felmerült okból vált lehetetlenné, és a vagyoni hátrány azzal okozati összefüggésben következett be.

Ennek bizonyítása esetén a vállalkozó kimentheti magát a kártérítési felelősség felróhatósága alól (BDT 2008/1761. szám alatt közzétett eseti döntés), de a Ptk. speciális szabályozásából következően a már kifizetett vállalkozói díjat akkor is vissza kell térítse, ha a meghiúsulás oka – felróhatóságától függetlenül – az érdekkörében keletkezett.

A jelen perben a lényegi kérdés tehát az volt, hogy a vállalkozási szerződés milyen okból lehetetlenült, ez az ok kinek az érdekkörében merült fel, a felperes vagyoni hátránya ezzel okozati összefüggésben keletkezett-e. A vállalkozó a felróhatóság hiányának bizonyításával ez esetben is mentesülhetett a kárfelelősség alól.

A kérdés megválaszolása a perbeli esetben műszaki szakkérdéseket vetett fel, ezért helyesen folytatott le szakértői bizonyítást az elsőfokú bíróság (Pp. 177. § (1) bekezdés). A kirendelt **szakértő neve** igazságügyi szakértő írásbeli szakvéleményét a tárgyalási meghallgatása során részletesen és szakszerűen kiegészítette. A szakértő megállapította, hogy a termálvíz kút fúrása során az ún. gázlencse megfúrása előre ki nem számítható geodéziai geológiai adottságnak tekinthető, mely elháríthatatlan külső ok, jogi értelemben vis maiornak minősül. Az I. rendű alperes mulasztását abban jelölte meg, hogy „nem alkalmaztak kitörésgátlót”, amellyel a kár mértéke csökkenthető (61. szakvélemény 10. oldal). A tárgyalási meghallgatása során ugyanakkor a szakértő úgy nyilatkozott, hogy „a kút használhatósága szempontjából mindegy, hogy volt-e a csőrakaton kitörésgátló vagy sem, ez elsősorban biztonságtechnikai okok miatt szükséges a személyi sérülések elkerülése érdekében” (70. jegyzőkönyv 2. oldal). A szakértő megjegyezte azt is, hogy a korábbi

vállalkozó, a **B...Zrt.** a tervtől eltérően kisebb átmérőjű és vékonyabb falú csövet alkalmazott, a csőszakat tetején pedig nem volt kiépítve az a rész, amely a kitörésgátló fogadásához szükséges. Ebből arra következtetett, hogy „feltehetően nem is volt lehetőség a kitörésgátló telepítésére” (70. jegyzőkönyv 2. oldal). A szakértő véleménye szerint „a gázkitörés miatt, ha lett volna kitörésgátló, a kút akkor sem lenne használható” (70. jegyzőkönyv, 2. oldal). A szakértő arra a szakmai következtetésre jutott, „ha az alperesek egyike sem mulasztott, akkor is bekövetkezett volna a kitörés, és akkor is bekövetkezhett az, hogy a kút használhatatlanná válik” (70. jegyzőkönyv 4. oldal). Lényeges szakértői nyilatkozat az is, hogy ha az eredeti tervek szerint készítik el a csőszakat és ha mindenben a tervek szerint történik a kivitelezés, a fűrés akkor is eltalálta volna a gázlencsét, ugyanúgy kitört volna a kút és a használhatatlanná válás nagy valószínűséggel ez esetben is bekövetkezett volna (70. jegyzőkönyv 5. oldal).

A szakértői nyilatkozatok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti egybevetett értékelése az ítéletábra álláspontja szerint – egyezően az elsőfokú bíróság jogi következtetésével – arra vezet, hogy az I. rendű alperes kivitelezési mulasztása és a kút használhatatlanná válása, azaz a szerződés meghíúsulása között az okozati összefüggés nem áll fent. A bizonyítatlanság kockázata felperes terhére esik. A szakmai szempontból kisebb jelentőségű mulasztások (kitörésgátló alkalmazásának elmaradása, valamint a palástcementezés, illetve a saruzárással kapcsolatos hiányosságok) együttesen sem játszottak szerepet a kút tönkremenetelében, az a vis maior helyzetként jelentkező váratlan gázkitörésből adódott. A kitörésgátló arra lehetett volna – elvben is – alkalmas, hogy a kitöréssel összefüggő személyi sérülések és dologi károsodások mértékét csökkentse, mérsékelje, esetleg kivédje. A szerződés teljesítésének meghíúsulását – a gázkitörés következtében a kút használhatatlanná válását – azonban a kitörésgátló nem akadályozhatta, nem háríthatta volna el.

A felperes a perben nem személyi sérülésből eredő, vagy dologi károk miatti vagyoni hátrányt érvényesített, a szerződés meghíúsulásával összefüggő, meg nem térülő ráfordításokból eredő vagyoni veszteségekkel pedig a kitörésgátló hiánya nincs semmilyen okozati összefüggésben.

A lehetetlenné válás oka mindkét fél érdekkörén kívül esett, ezért az I. rendű alperest a díj arányos része a Ptk. 399. § a) pontja alapján megillette. Az I. rendű alperes részére már kifizetett 40.000.000,- Ft-os összeg arányosságát a felperes a perben nem vitatta. A felperes a kútúrési tevékenység korábbi szakaszában harmadik személynek kifizetett összegeket kártérítésként az I. rendű alperestől a jogalap – az okozati összefüggés – bizonyítottsága hiányában nem követelheti (Ptk. 318. §, 339. § (1) bekezdés).

A II. rendű alperes műszaki ellenőrként járt el, megbízási jogviszony keretében, gondossági kötelem teljesítve végzett műszaki ellenőri tevékenységet. A szerződés teljesítésének bekövetkezett meghíúsulásáért kárfelelősség nem terhelheti, az I. rendű alperesi vállalkozóval egyetemleges – különösen szerződésen kívüli – kárfelelőssége fel sem merülhet. A teljesítés meghíúsulásában nincs szerepe, mert megbízotti tevékenysége ellátása során ugyan kisebb mulasztást az igazságügyi szakértő kifogásolt, azonban ez nem volt okozója a kút használhatatlanná válásának. Megbízotti díjára tehát jogszerűen tarthatott igényt, annak visszakövetelésére a felperesnek nincs jogalapja.

A kifejtett indokolásbeli kiegészítések mellett az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést tartalmazó ítéletét az ítéletábra a Pp. 253. § (2) bekezdésre hivatkozással helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljárás és fellebbezési ellenkérelmeket előterjesztő alperesek másodfokú eljárási költségeinek megtérítésére. Az ügyvédi munkadíjak összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései alapján állapította meg.

A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket utólag külön

felhívásra köteles megfizetni az államnak a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint 15. § (1) és (3) bekezdés szabályai szerint.

S z e g e d , 2016. március hó 31. napján

Dr. Kemenes István s.k.  
a tanács elnöke

. Dobler László s.k.  
előadó bíró

. Béri András s.k.  
táblabíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő